

Sygn. akt III AUa 2247/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lipca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Procek (spr.)
Sędziowie	SSA Zbigniew Gwizdak SSO del. Beata Torbus
Protokolant	Sebastian Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 8 lipca 2016 r. w Katowicach

sprawy z odwołania A. W. (A. W.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego A. W.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Częstochowie

z dnia 20 października 2015 r. sygn. akt IV U 965/15

oddala apelację.

/-/SSA Z.Gwizdak /-/SSA M.Procek /-/SSO del. B.Torbus

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 2247/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 marca 2014 roku Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie oddalił odwołanie ubezpieczonego A. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. z dnia 12 sierpnia 2013 roku, na mocy której odmówiono ubezpieczonemu wypłaty emerytury od wcześniejszej daty.

Powyższy wyrok zaskarżył ubezpieczony wnosząc apelację.

Sąd Apelacyjny w Katowicach - na skutek apelacji ubezpieczonego - wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2015 roku, sygn. akt III AUa 1105/14, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie.

W uzasadnieniu wyroku Sąd drugiej instancji wskazał, iż Sąd Okręgowy nie dokonał analizy sprawy ubezpieczonego w kontekście normy art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który określa tryb ponownego ustalania prawa

do świadczeń emerytalno-rentowych lub ich wysokości według stanu faktycznego z chwili wydania weryfikowanych decyzji rentowych. Odnosząc powyższe rozważania do realiów niniejszej sprawy, Sąd Apelacyjny stwierdził, iż ubezpieczony występując w dniu 25 lipca 2013 roku z wnioskiem „o wznowienie postępowania w sprawie”, w istocie domagał się ponownej oceny jego prawa do dochodzonego świadczenia z uwzględnieniem okresu zatrudnienia uprzednio nie uznanego za pracę w szczególnych warunkach. Tak więc jego wniosek należało traktować jako złożony w trybie art. 114 ust. 1 ustawy. Jeśli zatem organ rentowy nie stwierdził zaistnienia określonych w tym przepisie przesłanek do wznowienia postępowania, powinien wydać decyzję odmawiającą ponownego ustalenia prawa

do wcześniejszej emerytury. Skoro wydał decyzję odmawiającą prawa do świadczenia, należy przyjąć, iż doszło do wznowienia postępowania w sprawie i ponownego rozważenia

przez organ rentowy zasadności roszczeń emerytalnych wnioskodawcy. Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny nakazał Sądowi pierwszej instancji przy ponownym rozpoznawaniu sprawy skontrolowanie dopuszczalności przedmiotowego wniosku, w świetle art. 114 ust. 1 ustawy, a w razie uznania spełnienia przez ubezpieczonego warunków wynikających z tego przepisu - dokonanie ustaleń w zakresie stanu faktycznego sprawy,

z uwzględnieniem przedłożonych przez wnioskodawcę nowych dowodów (także tych zgłoszonych w postępowaniu odwoławczym) i na tej podstawie ponowną ocenę roszczenia emerytalnego ubezpieczonego w świetle właściwych przepisów prawa materialnego.

W wyniku ponownego rozpoznania sprawy, Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie wyrokiem z dnia 20 października 2015 roku oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy na podstawie akt rentowych ubezpieczonego, akt sprawy Sądu Okręgowego w Częstochowie, sygn. akt IV U 1499/11 oraz akt Sądu Apelacyjnego

w Katowicach, sygn. akt III AUa 1687/12, dotyczących S. Ś. - ustalił, że A. W. (ur. (...)) złożył w dniu 22 września 2009 roku pierwszy wniosek o przyznanie prawa do emerytury, do którego dołączył świadectwo pracy

w warunkach szczególnych z Huty (...) S.A. z adnotacją o wykonywaniu

w okresie od 19 października 1967 roku do 18 czerwca 1976 roku pracy na stanowisku operatora urządzeń piecowni oraz zaświadczenia z (...) Sp. z o.o. w W. potwierdzające jego pracę w okresie od 3 czerwca 1967 roku do 24 września 1967 roku

na stanowisku operatora urządzeń załadunku cementu luzem, a od 6 lutego 1981 roku do 7 sierpnia 1981 roku na stanowisku ślusarza - spawacza.

W oparciu o powyższe dokumenty organ rentowy decyzją z dnia 30 września

2009 roku odmówił ubezpieczonemu przyznania żadanego świadczenia, z uwagi na brak 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego (uznano jedynie 24 lata, 7 miesięcy i 2 dni) oraz 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach (uznano jedynie 5 lat, 1 miesiąc i 15 dni).

Według ustaleń Sądu Okręgowego, w dniu 23 października 2009 roku ubezpieczony przedłożył nowe dokumenty w postaci zeznań świadków potwierdzających jego pracę

w gospodarstwie rolnym rodziców, zaświadczenie z Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej

w G., obejmujące okres od 19 sierpnia 1977 roku do 2 lutego 1981 roku, zaświadczenie potwierdzające jego pracę w Miejskim Przedsiębiorstwie Budownictwa (...)

w C. w okresie od 11 sierpnia 1981 roku do 20 stycznia 1984 roku

wraz z zaświadczeniem o zatrudnieniu i wynagrodzeniu oraz kserokopią kart wynagrodzeń, świadectwo pracy w warunkach szczególnych z (...) Sp. z o.o. w W., potwierdzające jego pracę w okresie od 6 lutego 1981 roku do 7 sierpnia 1981 roku, zaświadczenie z Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w O. z siedzibą w B., potwierdzające jego pracę w okresie od 23 stycznia 1984 roku do 10 października 1990 roku na stanowisku ślusarza - spawacza wraz ze świadectwem wykonywania prac w warunkach szczególnych za ten okres.

W oparciu o powyższe dokumenty, organ rentowy decyzją z dnia 17 listopada

2009 roku uznał ubezpieczonemu wymagany 25-letni staż emerytalny i równocześnie odmówił przyznania prawa do wcześniejszej emerytury w związku z niewykazaniem wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach (za pracę w warunkach szczególnych nie uznano zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w okresie

od 19 sierpnia 1977 roku do 2 lutego 1981 roku oraz od 23 stycznia 1984 roku

do 10 października 1990 roku, z uwagi na fakt, iż w tym czasie ubezpieczony wykonywał pracę w charakterze członka Spółdzielni oraz okresu od 19 czerwca 1967 roku do 24 września 1967 roku na stanowisku operatora urządzeń załadunku cementu luzem i od 6 lutego

1981 roku do 7 sierpnia 1981 roku na stanowisku spawacza, z uwagi na niezgodność tych stanowisk z resortowym wykazem stanowisk).

Dalej Sąd pierwszej instancji ustalił, że ubezpieczony nie zgodził się z powyższą decyzją i zaskarżył ją do Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Częstochowie, który wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2010 roku w sprawie sygn. akt IV U 1913/09 oddalił odwołanie uznając, iż na dzień 1 stycznia 1999 roku nie wykazał

on wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Sąd wskazał,

iż odwołujący nie udowodnił, aby pracę w szczególnych warunkach wykonywał w okresach zatrudnienia w Miejskim Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w C. od 11 sierpnia 1981 roku do 20 stycznia 1984 roku oraz w Zakładzie Usługowym (...)

i J. M. w W. w okresie od 1 października 1990 roku do 10 maja 1992 roku oraz w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w O. w okresie od 1 kwietnia 1987 roku do 10 stycznia 1990 roku, kiedy to był członkiem spółdzielni.

Pozostałe zaś okresy wskazane przez ubezpiezonego, tj. od 19 czerwca 1967 roku

do 24 września 1967 roku w Cementowni (...) w R.; od 19 października

1967 roku do 18 czerwca 1976 roku w Hucie im. (...) w C.;

od 19 sierpnia 1977 roku do 2 lutego 1981 roku w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej

w G.; od 6 lutego 1981 roku do 7 sierpnia 1981 roku w Zakładach (...) oraz od 23 stycznia 1984 roku do 31 marca 1987 roku

w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w O. z siedzibą w B. - Sąd zaliczył

do warunków szczególnych, jednakże z uwagi, iż były one niewystarczające, tj. wyniosły

14 lat i 22 dni, Sąd oddalił odwołanie.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją A. W.. Sąd Apelacyjny

w Katowicach wyrokiem z dnia 27 stycznia 2011 roku, w sprawie sygn. akt III AUa 1538/10, oddalił jego apelację.

Następnie w dniu 15 lipca 2011 roku ubezpieczony wniósł o ponowne przeliczenie

i ustalenia świadczeń emerytalnych, załączając kserokopię wcześniej przedłożonych świadectw pracy w warunkach szczególnych.

Decyzją z dnia 22 lipca 2011 roku organ rentowy ponownie odmówił ubezpieczonemu przyznania żądanego świadczenia wskazując, iż przedłożone dokumenty

nie wnoszą do sprawy nic nowego.

A. W. nie zgodził się z powyższą decyzją i zaskarżył ją do Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie, który wyrokiem

z dnia 26 czerwca 2012 roku, w sprawie sygn. akt IV U 1499/11, zmienił zaskarżoną decyzję

i **przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 1 lipca 2011 roku**. Sąd do warunków szczególnych, poza okresami zaliczonymi już w toku postępowania sądowego w sprawie

IV U 1913/09, doliczył także okres pracy w Spółdzielczym Kombinaście (...) w L. w okresie od 19 czerwca 1976 roku do 11 sierpnia 1977 roku (okres ten nie był badany we wcześniejszym postępowaniu). Uwzględnienie wszystkich powyższych okresów dało ubezpieczonemu wymagany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie Sąd wyjaśnił, iż prawo do świadczenia przysługuje od miesiąca, w którym powstało prawo do świadczenia, nie wcześniej, niż od miesiąca złożenia ponownego wniosku o świadczenia i dlatego przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 1 lipca 2011 roku. Z datą przyznania emerytury nie zgodził się ubezpieczony, wnosząc apelację. Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 23 maja 2013 roku, w sprawie sygn. akt III AUA 1808/12, oddalił jego apelację.

Sąd Okręgowy ustalił także, że w wykonaniu wyroku Sądu Okręgowego z dnia

26 czerwca 2012 roku, organ rentowy **wydał decyzję z dnia 10 sierpnia 2012 roku przyznającą A. W. prawo do emerytury od dnia 1 lipca 2011 roku**.

Pismem z dnia 7 sierpnia 2013 roku ubezpieczony **wniósł o wznowienie postępowania w sprawie i ustalenie w trybie art. 133 ust. 1 pkt 2 wypłaty świadczenia za okres trzech lat poprzedzających zgłoszenie wniosku**.

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz. 748) uznając, że po dacie uprawomocnienia się decyzji z dnia 22 lipca 2012 roku, nie ujawniono nowych okoliczności, istniejących przed wydaniem decyzji, które miałyby wpływ na wcześniejszą datę przyznania A. W. prawa do świadczenia emerytalnego.

W uzasadnieniu Sąd pierwszej instancji wskazał, że ubezpieczony co prawda w toku postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach, w sprawie sygn. akt III AUa 1105/14, powołał się ostatecznie na akta Sądu Apelacyjnego w Katowicach, w sprawie

sygn. akt IV U 1687/12, dotyczące S. Ś., argumentując konieczność przeprowadzenia z nich dowodu z podobnym stanem faktycznym, jak w jego sprawie.

Nie wskazał on jednak jak ustalenia w powyższej sprawie oddziaływać miałyby na jego prawo do świadczenia. Sąd ten wskazał, że sprawa S. Ś. również dotyczyła prawa do wcześniejszej emerytury, któremu organ rentowy odmówił przyznania żądanego świadczenia z uwagi na niewykazanie wymaganego 15-letniego okresu pracy

w szczególnych warunkach. Do warunków szczególnych nie uznano mu okresów zatrudnienia od 17 sierpnia 1987 roku do 1 listopada 1987 roku oraz od 1 stycznia 1988 roku do 31 marca 1995 roku na stanowisku ślusarza-spawacza w Zakładach (...) przy RKS R., z uwagi na niezgodność zajmowanego stanowiska z resortowym wykazem stanowisk oraz okresu od 12 października 1978 roku do 8 stycznia 1983 roku w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Z. i od 4 lipca 1983 roku do 28 lutego 1986 roku w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w O., gdyż praca w tych okresach wykonywana była

na zasadzie członkostwa w Spółdzielni, a nie na podstawie umowy o pracę. Ostatecznie wyrokiem z dnia 5 czerwca 2014 roku Sąd Apelacyjny w Katowicach zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Częstochowie i poprzedzającą go decyzję organu rentowego

i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia 6 grudnia 2010 roku, uznając mu okresy pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w O. od 4 lipca 1983 roku

do 31 marca 1984 roku oraz w B. od 10 stycznia 1983 roku do 27 czerwca

1983 roku, kiedy to wykonywał pracę jako pracownik najemny, a także w Zakładzie (...) przy RKS R. od 17 sierpnia 1987 roku do 1 listopada

1987 roku i od 1 stycznia 1988 roku do 31 marca 1995 roku.

Powyższe ustalenia pozostają jednak zdaniem Sądu Okręgowego bez wpływu na prawo ubezpieczonego do świadczenia. Sąd ten podniósł bowiem, że wspólny, i to jedynie co do okresu od 23 stycznia 1984 roku do 31 marca 1984 roku, jest okres zatrudnienia ubezpieczonego i S. Ś. w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej

w O., który w przypadku obu ubezpieczonych uwzględniony został do okresów pracy w warunkach szczególnych. W obu przypadkach okresy te uwzględnione zostały do czasu wstąpienia tych pracowników w poczet członków Spółdzielni, tj. w przypadku S. Ś. od 4 lipca 1983 roku do 31 marca 1984 roku (a pracował do 28 lutego 1987 roku), a w przypadku ubezpieczonego od 23 stycznia 1984 roku do 31 marca 1987 roku.

Nadto Sąd Okręgowy podkreślił, że okres ten uwzględniony został odwołującemu już w toku rozpoznania pierwszego odwołania od decyzji odmawiającej mu prawa do wcześniejszej emerytury, tj. w toku postępowania sądowego w sprawie sygn. akt IV U 1913/09, a zatem obecne powoływanie się na ten dowód w żaden sposób nie wpływa na możliwość przyznania mu prawa do emerytury od wcześniejszej daty.

Mając na uwadze powyższe, Sąd pierwszej instancji orzekł jak w sentencji wyroku, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł ubezpieczony.

Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości, apelujący zarzucił błędne ustalenie daty nabycia prawa do emerytury, mimo, że na tego rodzaju ustalenie nie pozwala zebrany w sprawie materiał dowodowy.

Wskazując na powyższy zarzut, ubezpieczony wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, względnie o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu prawa do emerytury od dnia 24 sierpnia 2009 roku.

Nadto apelujący wniósł o zasądzenie na jego rzecz ustawowych odsetek od dnia 24 sierpnia 2009 roku do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu ubezpieczony wskazał, że Sąd Okręgowy przy wydawaniu wyroku nie dysponował pisemnym uzasadnieniem Sądu Apelacyjnego, co doprowadziło do błędnych ustaleń.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

przyjmując ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji jako własne (z zastrzeżeniem, iż spór dotyczył - oznaczonego w treści pisma ubezpieczonego z dnia 25 lipca 2013 roku - żądania wznowienia postępowania zakończonego wydaniem decyzji z dnia 22 lipca 2011 roku), uznał, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Wypada przypomnieć, że co do zasady, zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, świadczenie wypłaca się, poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak, niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Wyjątkiem od powyższej zasady jest, wskazana w art. 133 ust. 2 cyt. ustawy możliwość żądania - w razie ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości wskutek wznowienia postępowania przed organami odwoławczymi - wypłaty przyznanego lub podwyższonego świadczenia, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej, niż za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego

lub odwoławczego.

Zatem, aby wykorzystać przedmiotową regulację, należało w pierwszej kolejności doprowadzić do wznowienia postępowania przed organem odwoławczym.

Trzeba przy tym mieć na względzie, na co słusznie wskazał Sąd Okręgowy, iż zgodnie z normą art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Tak więc, podkreślić trzeba, że wnioskujący o wznowienie postępowania zakończonego decyzją z dnia 22 lipca 2011 roku (zmienioną prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 26 czerwca 2012 roku, sygn. akt IV U 1499/11) nie przedstawił jakichkolwiek nowych dowodów istniejących przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczenia od wcześniejszej daty.

Ponadto, nie można postawić organowi rentowemu zarzutu błędu. Zgodnie bowiem z przepisem § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (tak, jak w § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia MPiPS z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe) w związku z art. 116 ust. 5 ustawy emerytalnej, to zainteresowany zgłaszający wniosek o emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy powinien dołączyć do wniosku dokumenty stwierdzające, między innymi, okresy uzasadniające prawo do świadczeń. Zgodnie z § 22 ust. 1 cyt. rozporządzenia w związku z art. 117 ust. 1 ustawy emerytalnej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności legitymacja ubezpieczeniowa. Odnosząc powyższe uwagi do realiów niniejszego sporu trzeba podkreślić, że dopiero w toku rozpoznania odwołania od decyzji z dnia 22 lipca 2011 roku, prowadząc spór przed Sądem Okręgowym w Częstochowie (sygn. akt IV U 1499/11), ubezpieczony A. W. - wykorzystując dowód z zeznań świadka F. K. - wykazał, że w okresie zatrudnienia w Spółdzielczym Kombinate (...) w L. wykonywał na terenie Cementowni (...) prace w szczególnych warunkach (wymienione w dziale XIV, poz. 12 i 25 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze).

Skoro zatem wnioskodawcę, domagającego się przed organem rentowym emerytury, obciąża obowiązek wykazania posiadania wymaganych okresów zatrudnienia, to w świetle przedstawionych okoliczności, organowi rentowemu nie sposób przypisać błędu, w rozumieniu art. 133 ust. 2 ustawy emerytalnej.

Konkludując, Sąd drugiej instancji uznał, że apelacja jest bezzasadna i na mocy art. 385 k.p.c., orzekł o jej oddaleniu.

/-/SSA Z.Gwizdak /-/SSA M.Procek /-/SSO del. B.Torbus

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR